

© Copyright 2015. Upplands Väsby kommun
Kartografi och kartlayout: Kart- och GIS-enheten, kontoret för samhällsbyggnad
Text och layout: Kommunikationsenheten
Foto: Rose Alm, Elin Amundson, Birde Dahlberg, Ingela Hedström, Börje Isacson, Lena Persson, Keith Samuelsson, Jyrki Sikanen, Elena Elisseeva, Tore Näsman, Roland Magnusson, Jerry Puhls, Johannes Wikman, Roland Levander.
Tryckning: Elanders
Upplag: 3 000 ex.

Naturskyddsföreningen

Vi verkar för en hållbar natur och miljö i Upplands Väsby. Kom med i vårt arbete eller följ med på någon av våra utflykter. Se vår webbplats vasby.naturskyddsforeningen.se/.

Besök www.upplandsvasby.se för aktuell information om kommunen och lokala evenemang.

Alla vet att det är skönt att vistas i naturen. Även en kort stund i naturen har en stor läkande effekt på en stressad nutidsmänniska. Friluftsförbundet värnar därför om Allemansrätten och naturen där du bor. Vi erbjuder friluftsliv åt alla under alla årstider.

Vid Främjartorpet kan du grilla korv, fika och träffa friluftsförävrarna. En gång i månaden ordnar vi tipspromenad med fina vinster. Besök <http://www.friluftsforamjandet.se/upplandsvasby> för öppettider och kalenderium.

FRILUFTS FRÄMJANDET

DET ÄR ROLIGT ATT CYKLA

Cykeln är smidig, billig och tyst. Du får motion, bättre hälsa och bidrar till en bättre miljö. I tätorter är det dessutom det överlägset snabbaste fordonet.

Barn yngre än tolvårsåldern bör cykla i trafik med sällskap av en vuxen, eftersom det ställs höga krav på uppmärksamhet och samspel i trafiken som tar tid att lära sig. Yngre barn ska också cykla på cykelbanor. Alla barn och ungdomar under 15 år ska använda hjälm när de cyklar eller blir skjutsade på cykel.

INTE STÖRA OCH INTE FÖRSTÖRA

Allemansrätten innebär att naturen står öppen för oss alla, under förutsättning att vi är varsamma mot naturen och tar hänsyn till både människor och djur. Du som cyklar i naturen på terrängcykel måste vara försiktig så att marken inte skadas. Det är inte tillåtet att cykla på vandringsleder. I Sättra naturreservat får du cykla på skogsvägar.

Du får plocka vilda bär, blommor och svamp men inte ta kvistar, grenar, näver, bark, löv, olion, nötter eller kåda från levande träd. Vissa blommor är så sällsynta att det finns risk att de kan utrotas. De blommorna är fridlysta och får inte plockas. I Stockholms län är bland annat blåsippan, baksippa, mossippa, mistel, murgröna och orkidéer fridlysta. Gullivå, lummer och liljekonvalj får inte grävas upp eller plockas för försäljning.

CYKLA HELA VÄGEN IN TILL STAN!

Smidigt, smart och säkert – så cyklar vi i Stockholmsregionen. Det är ledorden för den regionala cykelplanen för Stockholms län. Regionala cykelstråk byggs ut för att göra det lättare att cykla längs kommunala gator och statliga vägar. Du kan se var cykelstråken som leder vidare till grannkommunerna går på denna karta.

FÖRETAGSKLIMAT I TOPP
 VÄLKOMMEN TILL UPPLANDS VÄSBY

Väsby Promotion är en medlemsögd förening och mötesplats med ett starkt och dynamiskt affärsnätverk. Här kan du som medlem:

- Träffa nya affärskontakter
- Ta del av inspirerande evenemang
- Få service och förmedling av användbara kontakter
- Få olika rabatter och andra förmåner

Välkommen som medlem du också! Läs mer på www.vasbypromotion.se

Tack för att du cyklar!

Vi kämpar för en cykelsäkrare miljö i Sverige. Som medlem stödjer du oss i vårt arbete och får flera förmåner:

Under sommarmånaderna erbjuder vi cykelflyttar varje vecka och den populära cykelstretningen i Harret, (cykelkultur sim). Sedan många år bedriver vi också cykelutställning för vuxna på Vilundavallen.

För mer information se vår hemsida www.cykelframjandet.se/norrort

Välkommen!

SCANDIC

I kommunen finns två hotell, Scandic Hotel, vid E4:an i centrala Väsby samt Scandic Infra City.

VILUNDABADET – VÄSBY KÄLLA

Välkommen till denna nya kompletta bad- och friskvårdsanläggning för hela familjen. Här hittar du simhall, simskola, gym, gruppträning, familjebad och café. Allt i ett fräscht, nytt och härligt vattenland. Bredvid badet finns du Vilundaparken, en anläggning för fotboll, friidrott och mycket mer.

MESSINGEN

I Väsby finns ett nytt hus i gamla kvarteret Messingen med plats för många olika aktiviteter. Två gymnasieskolor, Väsby Nya Gymnasium och Peab-skolan, finns här och i huset ryms också tre olika bibliotek och musikskola tillsammans med restaurang och multihall för idrott, konserter och konferenser, gym och dansstudio. I detta kunskapsens hus är lärandet i fokus och här finns möjlighet för kommunens invånare att skapa sig en aktiv fritid.

VÄSBY KONSTHALL

Nära pendeltågsstationen ligger Väsby konsthall. Den är känd långt utanför kommunens gränser och arrangerar utställningar med svenska och internationella konstnärer. För mer information se www.vasbykonsthall.com. Konsthallen drivs av Väsby Konsthallns Vänner (VKV) med stöd från kommunen. Konsthallen finns i gamla fabrikslokaler och har en utställningsyta på 600 m².

VANDRA I VÄSBY

Det finns många möjligheter att vandra i Väsby. Nationella och regionala leder går genom kommunen. Vi har också skapat egna vandringsstråk. Upplevelsestråket Upplev Väsby sträcker sig utmed de gamla vattenlärderna mellan Saltsjön och Mälaren och gör det möjligt att promenera eller cykla mellan de fyra sjöarna Norrviken, Edsjön, Oxunda sjön och Fysingen. Upplevelsestråken gör naturen och kulturhistorien mer tillgänglig. Du får guidning kring spännande platser och miljöer på skyltar eller digitalt längs vägen. Växter och djur sprider sig via upplevelsestråkens vägsänter som fungerar som spridningskorridorer och marken kan brukas på ett naturligt sätt med till exempel bete och slätter som gör att den biologiska mångfalden ökar. Upplev Väsby är indelat i tolv etapper och har en total längd av 37 kilometer.

Genom Väsby går även Upplandsleden och Ingeredsleden och du kan också vandra på Hålsans stig här. En Birgittavandring i Fresta kopplat till Birgittas möjliga födelseförsamling är också under framväxt.

På Väsby Direkt i kommunhusentrén kan du hämta en vandringskarta eller ladda ned den från upplandsvasby.se.

VÄSBY TÄNKER LÄNGRE – EN MILJÖKOMMUN I FRAMKANT

Vi vill vara ett föredöme i arbetet med miljö och klimatåtgärder. I Upplands Väsby kommun bedriver vi ett strategiskt och aktivt miljöarbete. För att nå våra mål behöver både kommun, näringsliv och väsbybor samarbeta med varandra. År 2013 utsågs vi av Miljöaktuellt till Sveriges miljöbästa kommun. Det praktiska miljöarbetet innebär bland annat energieffektivisering både för kommunens egen verksamhet och tillsammans med företag som verkar i Väsby. Kommunens miljöpolicy är utgångspunkten för vårt miljöarbete och hela den kommunala verksamheten är miljöcertifierad enligt ISO 14001 sedan 2011.

- Exempel på vad vi gjort på miljöområdet:
- Rensat ut ca 260 kg kemikalier från en skola.
 - Startat en intern bilpool med bland annat elcyklar och elbil.
 - Energikartläggning av skolor och förskolor.
 - Köpt ett vindkraftverk.
 - Allt i till den kommunala organisationen är så kallad "grön el".
 - Avfallshanteringen har förbättrats i verksamheterna, t.ex. har vi numera matavfallsinsamling i kommunhuset.

BESÖK OSS

Du kan besöka oss på kommunens informationscentrum Väsby Direkt på Dragonvägen 86 i Väsby centrum. Här kan du hämta informationsmaterial, kopiera, använda internet och få svar på de vanligaste frågorna. Hos Väsby Direkt kan du lämna in ansökningar eller andra handlingar till kommunen. Här kan du också köpa kartor och böcker, samt hitta kommunala handlingar och protokoll. Du kan självklart även alltid besöka oss på www.upplandsvasby.se.

1

NJUT AV FLORA OCH FÅGLAR VID FYSINGEN

Norr om Löwenströmska sjukhuset längs Fysingens västra strand ligger ett omväxlande naturområde, perfekt för cykelturer och promenader. Det är ett gammalt odlingslandskap med brukad åkermark, igenväxande beteshagar, varifrån du har en vacker utsikt. Flera vägar och gångstigar leder norrut från badplatsen till Kärlsuddens och vidare på en spång till en ek- och hasselskog som är rik på örter och fåglar. Fortsatt färd norrut, leder till Vallstanäs, eller fram till Abborrberget. På våren hörs rördrommens dova tutande från vassarna.

2

TRE SEVÄRDA KYRKOR

De tre medeltida kyrkorna Ed, Fresta och Hammarby attraherar många besökare från när och fjärran. Hammarby kyrka är från 1200-talet och den enda kyrkan i Stockholms län som inte har fönster mot norr.

Fresta kyrka är uppförd i början av 1200-talet. Inte mindre än 15 runstenar, hela eller i fragment, har hittats i kyrkans murar, däribland den så kallade Jarlabankestenen. Fresta tros också vara församlingskyrka för Den heliga Birgitta som kan ha växt upp här. Birgittastatyn till hennes minne som finns rest utanför kyrkan invigdes av Stockholms biskop.

Eds kyrka är äldst och uppfördes i slutet av 1100-talet och tros ha koppling till arvet efter Ragnvald som omnämns på Kyrkstenen som berättar att han var väringhövding i Bysans. Kalkmålningarna som kompletterats av konstnären Olle Hjortzberg, är utförda av Albertus Pictor på 1400-talet.

3

TRAMPA ETT STYCKE PÅ SVERIGELEDEN

Sverigeleden, cykelleden genom hela landet, går längs sjön Norrviken via Stora vägen och Bollstanäs. Här finns många ställen längs vägen att rasta på och nedanför Bollstanäs skola ligger en badplats. På andra sidan Norrviken syns Sköldnora Kungsgård, som Erik XIV skänkte bort som förläning på 1500-talet. Carl Gustaf Tessin, som besökte gården i mitten av 1700-talet, skrev i sin berömda dagbok "läckare gård kan man ej se". Den tidigare Sköldnora gård som egentligen hette Skällnora gård ägdes av Birger Persson, den Helige Birgittas far.

4

GAMLA APOTEKET

Redan på 1600-talet fanns här en krog där resande kunde släcka törsten. På 1700-talet fick den namnet Picchus. Förmodligen kom namnet av att man här plockades på pengar. Här samlades också pengar in till socknens fattighjon med hjälp av en så kallad fattigböss. I hundra år var ett apotek inrymt i huset och här inträffade 1913 det så kallade Hammarbymordet som hör till de legendariska rättsfallen i landet.

Gör ett besök i Gamla Apoteket på cykelturen och ta reda på hur uttrycket "Kys inte mig, kys Carlsson!" kom till. Här finns idag Picchus kafé med konstatställningar. Här finns också krukmakeri och försäljning av konsthantverk.

5

HEMBYGDSGÅRDEN

Runby Nedra är en genuin gårdsmiljö med anor från vikingatiden. Gården används av Upplands Väsby Hembygdsförening som arbetar för att öka kunskapen om bygden, dess natur och kulturhistoria.

Besök sommarkaféet på gårdstunet som är öppet varje onsdag- och söndagsförmiddag maj – augusti. För övriga program se hemsidan www.upplandsvasbyhembygdsforening.se, anslags-tavlan vid gårdsgrunden, lokalpressen eller evenemangskalendern på kommunens hemsida www.upplandsvasby.se.

6

RUNSA FORNBORG OCH SKEPPS-SÄTTNING

Runsa fornborg ligger på en höjd med storslagen utsikt över Mälarfjärden Skarven. Borgen byggdes för ca 1500 år sedan och ny kunskap kommer fram via de fleråriga utgrävningar som pågår. På väg till borgen passeras ett samtida gravfält med en av Sveriges största skeppssättningarna. Den mäter 56 meter mellan för- och akter och är från 400- eller 500-talet.

Det är inte säkert på att det är en grav. Det kan också ha varit en samlingsplats där de samlades innan de for ut på vikingafärder. Det kan också vara en minnesplats över släktingar som inte återvänt. De unika lämningarna vittnar om att trakten kring Runsa varit bebodd av välbärgade ätter under historiens gång.

7

BADA I VÅRA SJÖAR

I Upplands Väsby finns flera sjöar med badplatser: Kairo friluftsbad är tillgänglighetsanpassat och ligger vid Mälaren. Hit kan du cykla säkert på en naturskön skogsväg. Vid Kairo finns sandstrand, badbryggor och hoppstom. I anslutning till badet finns också en uteservering med enklare mat och en kiosk med glass, läsk, tidningar med mera. Inom Sättra naturreservat finns ytterligare ett friluftsbad bad vid Tegeludden. Även detta bad har sandstrand. Vid sjön Fysingen in till Löwenströmska sjukhuset finns ett naturligt friluftsbad med sandstrand. Vid sjön Norrviken, nedanför Bollstanäs skola, finns en mindre badplats.

8

HARBY – SE HUR FOT RISTADE

"Gillög lät resa stenarna och göra bron efter Björn, sin son." (U267) står det på runstenen. På stenen bredvid har runmästaren själv satt sitt bomärke. Här står det endast "Fot ristade" (U268). Dessa båda runstenar står i Harby på ursprunglig plats vid den forntida bron eller vägbanken över vattenleden. Runnristaren Fot var verksam på 1000-talet. I Väsby finns 76 kända ristningar. De flesta texterna är kort-huggna minnestexter. Men de kan också berätta om historiska händelser som broläggningen i Harby eller om ett sjöslag som beskrivs på en ristning vid Fresta kyrka (U258). Runstenarna är markerade på cykelkartan med ett ☞.

9

UPPLEV VÄSBYÅN

Sträckan utmed Väsbyån är en etapp i det ovan beskrivna Upplevelsestråket. Av stråkets totalt tolv etapper är dessa 2,9 km de mest centrala, lättillgängliga och plana.

Väsbyån är ett av få vattendrag i Sverige som rinner mot norr och här trivs ett flertal fiskarter, exempelvis Upplands landskapsfisk aspen. Längs än finns flera bänkar för akvoppling. Än var för 1000 år sedan en viktig farled för den vikingatida båttrafiken ut i Mälaren.

10

BAROCKPARKEN OCH ÅFARE

Genom att cykla eller gå norrut längs Väsbyån kommer du till Barockparken i området Stora Väsby, en park som anlades efter franskt mönster av 1600-talets stora arkitekter. I barockparken finns lindar av holländskt ursprung. För att bevara parkens karaktär restaurerades den sommaren 2007.

I parkens förlängning vid Väsbyån ligger Åfare, ett rekonstruerat vikingaskepp. Vikingaskeppet är byggt av självödda almar från Barockparken. Skrovet är nattetid belyst för att ge en illusion av ett flytande skepp just där våra förfäder tog sig fram en gång på väg ut i Mälaren. Höjden på pelarna markerar det dätida vattenståndet.

11

SANDAKÄRRET

Ta med familjen till Sandakärret och njut av en fantastisk miljö. Två tredjedelar av Sandakärret är mossmark och resten är öppet vatten. Vattnets nivå varierar från grunt till djupt. Variationen ger en mångfald av växter och djur.

Ålsgögen i söder gynnar med sitt kväveöverskott växtligheten i kärret. En grillplats, bänkar och en så kallad "trädstol" finns vid kärret. Platsen är tillgänglighetsanpassad.

12

BRUNNBY VIK FORNPARK

Många bostadsområden i Väsby gränsar till fornämningar eller hela gravfält från folkvandringstid eller vikingatid. Kommunen arbetar aktivt för att tillgängliggöra dessa unika platser för fler och Brunnby Vik fornpark är ett exempel. Runt parken finns ett staket som markerar vattennivåer vid olika tidpunkter. En utgrävning av hövdingagraven på kullen gjordes 2009. Graven var delvis plundrad och bautastenen nedväld. Det man fann vid utgrävningarna var ett bryne och ett huvud. Benet daterades till 500 år efter Kristus, det vi idag benämner folkvandringstiden. Gravhögen har återställts i sitt ursprungliga skick och stenen placerats på toppen där den antas ha stått ursprungligen. Tack vare att marken betas som förr kan örter och blommor som är beroende av bete nu åter växa på kullen, vilket bidrar till en ökad biologisk mångfald.

13

GUNNES GÅRD

Gunnes gård är ett friluftsmuseum beläget i Smedby. Det är en rekonstruktion av en vikingagård och har uppförts i samarbete med Stockholms läns museum. Här får besökare och skolelever se hur livet såg ut för 1000 år sedan. Läs mer om Gunnes gård, visningar av järnåldersliv, aktuellt program och öppettider på www.upplandsvasby.se/gunnes.

14

BAROCKPARKEN OCH ÅFARE

Genom att cykla eller gå norrut längs Väsbyån kommer du till Barockparken i området Stora Väsby, en park som anlades efter franskt mönster av 1600-talets stora arkitekter. I barockparken finns lindar av holländskt ursprung. För att bevara parkens karaktär restaurerades den sommaren 2007.

I parkens förlängning vid Väsbyån ligger Åfare, ett rekonstruerat vikingaskepp. Vikingaskeppet är byggt av självödda almar från Barockparken. Skrovet är nattetid belyst för att ge en illusion av ett flytande skepp just där våra förfäder tog sig fram en gång på väg ut i Mälaren. Höjden på pelarna markerar det dätida vattenståndet.

15

SANDAKÄRRET

Ta med familjen till Sandakärret och njut av en fantastisk miljö. Två tredjedelar av Sandakärret är mossmark och resten är öppet vatten. Vattnets nivå varierar från grunt till djupt. Variationen ger en mångfald av växter och djur.

Ålsgögen i söder gynnar med sitt kväveöverskott växtligheten i kärret. En grillplats, bänkar och en så kallad "trädstol" finns vid kärret. Platsen är tillgänglighetsanpassad.

16

BRUNNBY VIK FORNPARK

Många bostadsområden i Väsby gränsar till fornämningar eller hela gravfält från folkvandringstid eller vikingatid. Kommunen arbetar aktivt för att tillgängliggöra dessa unika platser för fler och Brunnby Vik fornpark är ett exempel. Runt parken finns ett staket som markerar vattennivåer vid olika tidpunkter. En utgrävning av hövdingagraven på kullen gjordes 2009. Graven var delvis plundrad och bautastenen nedväld. Det man fann vid utgrävningarna var ett bryne och ett huvud. Benet daterades till 500 år efter Kristus, det vi idag benämner folkvandringstiden. Gravhögen har återställts i sitt ursprungliga skick och stenen placerats på toppen där den antas ha stått ursprungligen. Tack vare att marken betas som förr kan örter och blommor som är beroende av bete nu åter växa på kullen, vilket bidrar till en ökad biologisk mångfald.

17

GUNNES GÅRD

Gunnes gård är ett friluftsmuseum beläget i Smedby. Det är en rekonstruktion av en vikingagård och har uppförts i samarbete med Stockholms läns museum. Här får besökare och skolelever se hur livet såg ut för 1000 år sedan. Läs mer om Gunnes gård, visningar av järnåldersliv, aktuellt program och öppettider på www.upplandsvasby.se/gunnes.

